

Norges vassdrags- og energidirektorat

Epost: nve@nve.no

POSTADRESSE
Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 Oslo
Norway

BESØKSADRESSE
Lilleakerveien 6
0283 Oslo

SENTRALBORD
24 06 70 00

TELEFAKS:
24 06 70 01

INTERNETT
www.statkraft.no

E-POST:
post@statkraft.com

ORG. NR.: NO-987 059 729

DERES REF./DATO:
201104306

VÅR REF.:
201200576

STED/DATO:
Oslo, 21.02.2019

VESLE KJELA KRAFTVERK – SØKNAD OM PLANENDRING

Vi viser til NVEs epost av 20.02.2019 om behov for planendring til konsesjonen og videre behandling av detaljplaner for Vesle Kjela kraftverk.

Statkraft Energi AS søker med dette om planendring til vassdragskonsesjon av 11.02.2014 med endringer godkjent 21.08.2018. Endringene gjelder massedeponi og ny anleggsveg mot Kjeladammen, som nærmere beskrevet i det følgende.

1. Endringer i massedeponi

Konsesjonsvedtaket av 11.02.2014 er fattet med vilkår om at tippen nedstrøms østlige sperredam ikke skal gjøres permanent, dvs. at tippen ikke skal lukkes. Vilkåret har sin bakgrunn i at damanlegget står foran større rehabiliteringer med frist for utførelse innen utgangen av 2024, og vil finne sted etter byggingen av Vesle Kjela kraftverk. Tidligere planer for damrehabiliteringene innebar at østlige sperredam skulle bygges om fra platedam til fyllingsdam, og steinmassene fra deponiet skulle brukes til dette.

Rehabilitering av sperredammen vil ikke lenger skje som en ombygging til fyllingsdam, men antageligvis skje som en rehabilitering med bruk av betong. Konsesjonsvilkåret om at tippen ikke skal lukkes er derfor ikke lenger relevant. Med bakgrunn i dette søker Statkraft om at overskuddsmasser fra tunneldriften legges i varig deponi som lukkes og avsluttes etter nærmere beskrivelser i detaljplan for miljø og landskap. Videre har overskuddsvolumet økt fra ca. 75 000 m³ til 100 000 m³, som primært skyldes behovet for svingetunnel og lengre adkomsttunnel.

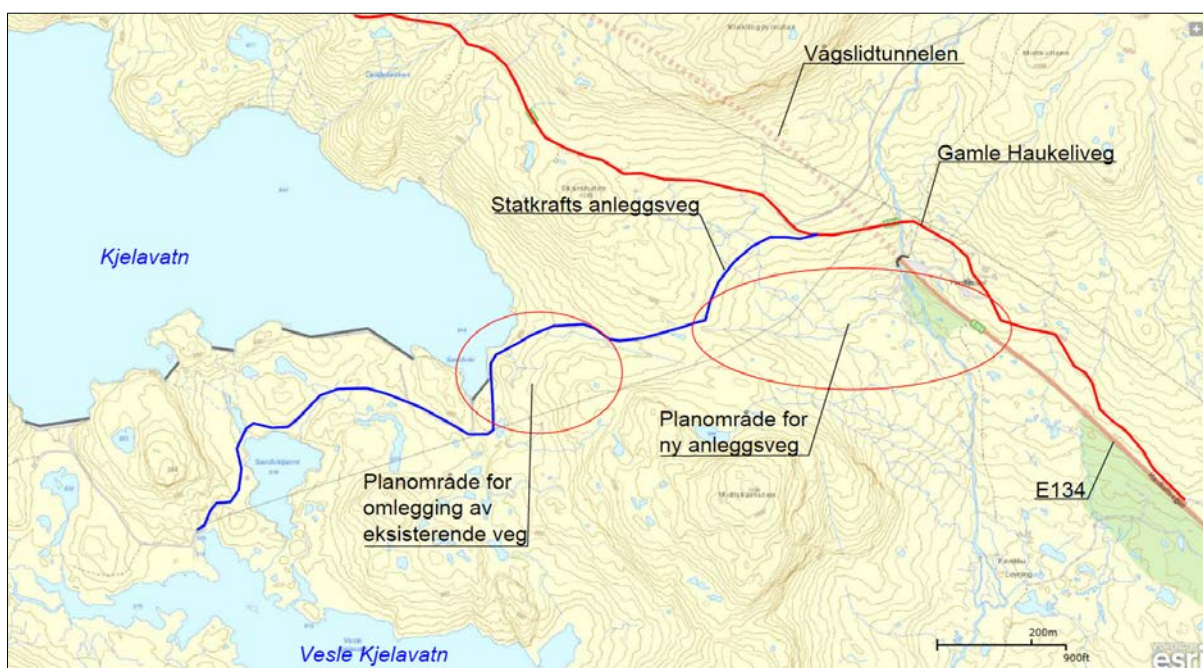
Det er ikke funnet alternative nærliggende arealer for varig massedeponi som vil gi en bedre løsning enn det som nå omsøkes.

Statkraft har registrert ekstern interesse for bruk av masser til andre formål, noe som kan redusere deponiets endelige størrelse. Statkraft stiller seg i utgangspunktet positiv til å avhende overskuddsmasser til andre myndighetsgodkjente tiltak. Dette forutsetter at uttaket og anleggstrafikken dette medfører avklares nærmere med Statkraft og eventuelle andre interessenter, samt at uttaket skjer før deponiet lukkes og avsluttes iht. godkjent detaljplan. I diskusjoner om dette er mulig har det per dags dato ikke blitt lagt frem godkjente planer eller tiltak som kan motta massene og som kan legges til grunn i planene for Vesle Kjela kraftverk.

Endringen fra midlertidig til varig massedeponi innebærer ingen ny arealbruk enn det som er beskrevet i konsesjonssøknaden, da deponiområdet har kapasitet. Endringen vil ikke ha betydning for kulturminner eller naturmiljø, men vil medføre et nytt varig landskapselement. Statkraft vil på et senere tidspunkt utarbeide deponiplaner for godkjenning som del av detaljplan for miljø og landskap.

2. Ny anleggsveg mot Kjeladammen, samt omlegging av dagens anleggsveg

Damanlegget ved Kjelavatn har siden anlegget ble bygget på tidlig 1960-tallet hatt adkomst fra E134 via Gamle Haukeliveg øst for Vågslidtunnelen. Adkomsten går langs Gamle Haukeliveg i omtrent 500 m før den fortsetter på Statkrafts anleggsveg inn mot Kjelavatn, se figur 1. I dag bruker Statkraft Gamle Haukeliveg som adkomstveg for løpende tilsyn og vedlikehold av damanlegget. Gamle Haukeliveg er smal og tillater stort sett kun ett kjøretøy i bredden, samt at det er fastsatt begrensninger i akseltrykk.

Figur 1. Oversikt over adkomst til Kjeladammen og planområder for nye tiltak.

Gamle Haukeliveg er en del av kulturminnet Haukelifjell vegmiljø, objektene nr 57-63 i Statens vegvesens landsverneplan (kulturminneID 128942). Strekningen ble i 2009 fredet ved forskrift etter kulturminneloven § 22a. Det er Statens vegvesen som er ansvarlig for å forvalte objektene i den nasjonale verneplanen.

Statkraft skal innen utgangen av 2024 rehabilitere Kjeladammen. Damanlegget er underlagt bestemmelsene i vassdragslovgivningen, og det er pålegg om tiltak etter bestemmelsene i forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften) som er bakgrunnen for rehabiliteringsplanen. Statens vegvesen har i brev av 06.02.2019 (vedlegg 1) uttalt at planlagt anleggstrafikk som damrehabiliteringen vil medføre ikke vil være forenelig med å ivareta den fredede vegstrekningen. Damrehabiliteringen kan derfor ikke gjennomføres uten ny adkomst, eller uten tiltak på den fredede vegstrekningen med fare for uopprettelige skader.

Videre planlegger Statens vegvesen større rehabilitering av Vågslid tunnelen i perioden 2019-2020. Under rehabiliteringsarbeidet må trafikken på E134 bruke Gamle Haukeliveg som omkjøringsveg store deler av døgnet. Statkraft planlegger byggingen av Vesle Kjela kraftverk ved Kjeladammen i

samme periode, og anleggstrafikk i forbindelse med kraftverkstiltaket kan komme i konflikt med privat omkjøringstrafikk på Gamle Haukeliveg.

Med bakgrunn i de beskrevne forholdene søkes det om tillatelse til å bygge ny anleggsveg som gjennomføres som et separat tiltak samtidig som kraftverksprosjektet. Tiltaket er ikke tidligere beskrevet i tilknytning til planene for Vesle Kjela kraftverk. Traseen for ny anleggsveg mellom E134 og eksisterende anleggsveg er utredet av Statkraft i samråd med Statens vegvesen. Ny anleggsveg vil i vesentlig grad begrense Statkrafts anleggstrafikk på Gamle Haukeliveg, også i forbindelse med byggingen av Vesle Kjela kraftverk. Det legges opp til at anleggsvegen bygges med overskuddsmasser fra kraftverkstiltaket. Arealdisponeringsplan følger som vedlegg 3.

I tillegg til ny anleggsveg planlegger Statkraft en mindre omlegging av eksisterende anleggsveg nærmere Kjeladammen, se figur 1. Strekningen som vi søker om å få omlagt har i dag en skarp og uoversiktlig kurve, samt at det er tegn til at veggrunnen er ustabil. Omgivelsene medfører også at store snømengder legger seg på strekningen vinterstid, noe som ofte er årsaken til at adkomsten til Kjeladammen er utfordrende og usikker til langt ut på våren på grunn av snø. Arealdisponeringsplan følger som vedlegg 4.

2.1 Forholdet til annet lovverk

Kommunale planer

Vegtiltakene berører følgende planer etter plan- og bygningsloven:

- Kommuneplanens arealdel for planperioden 2011-2023, ikrafttreden 01.09.2011, hvor arealene som inngår i detaljplanene er avsatt til landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift (LNFR).
- Kommunedelplan Vågslid for planperioden 2017-2028, ikrafttreden 19.10.2017, hvor arealene som inngår i detaljplanen er avsatt til landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift (LNFR).

Tiltaket for ny anleggsveg berører også reguleringsplanforslag for ny E134, plannavn E134 Vågslid – Liamyrene – Seljestad, tegningsnummer R01-4. Reguleringsplanforslaget er p.t. til 1. gangs behandling i Vinje kommune.

Kulturminner

Telemark fylkeskommune må i forbindelse med høring av denne planen vurdere behovet for kulturminneundersøkelser i planområdet.

Vegloven

Etablering og bruk av ny avkjøring fra E134 forutsetter tillatelse fra Statens vegvesen etter veglova § 40. Statens vegvesen har i vedtak av 12.02.2019 gitt avkjøringstillatelse for anleggsvegen.

2.2 Forholdet til andre interessenter

Grunneiere og allmennheten

Vegtiltakene skjer på eiendommen gnr 99 bnr 1. Statkraft er i dialog med grunneier om gjennomføring av tiltakene.

Eksisterende anleggsveg inn til planområdet fungerer også som adkomstveg til Statskogs eiendom gnr 99 bnr 2 i vest. På Statskogs eiendom beiter det sau med bakgrunn i beiteretter. Tiltakshaver er ikke kjent med at det beiter sau i planområdet.

Det er ingen nære bolighus til tiltakene. Stølene Finnebu, Finnevolden og Løyning ved Løyningvatn ligger 0,5-1,5 km sørøst for ny anleggsveg.

Villreinnemda

Villreinnemda for Setesdalsområdet er kontaktet for en vurdering av hvordan tiltaket kan påvirke villreinens bruk av området. Villreinnemda har uttalt seg med utgangspunkt i NVEs forutsetning i konsesjonen for Vesle Kjela kraftverk, om at anleggsperioden skal avklares med Villreinnemda. Villreinnemdas uttalelse følger som vedlegg 2. Se for øvrig pkt. 2.3 under.

2.3 Utredninger, problemområder og avbøtende tiltak

Beskrivelse av naturmiljø og landskap er delvis hentet fra Multiconsults miljøvurdering i forbindelse med konsesjonssøknaden for Vesle Kjela kraftverk, utgitt i rapport av 22.02.2008¹. I tillegg har Multiconsult på oppdrag for Statens vegvesen gjennomført kartlegging av naturtyper og karplanter i forbindelse med ny E134, utgitt i notat av 29.09.2017². Begge utredningene er etter tiltakshavers vurdering representativ for tiltaket det søkes om i denne planen, og er supplert med tiltakshavers egne vurderinger.

Beskrivelse av kulturminner og kulturmiljø er hentet fra Statens vegvesens konsekvensutredning for ny E134, utgitt i rapport av 20.09.2007³, samt Riksantikvarens nettside.

Beskrivelse av villreinens bruk av tiltaksområdet er hentet fra Rådgivende Biologer AS i forbindelse med ny E134, utgitt i rapport 13.06.2017⁴. Det er også sett til vurderingen som Naturrestaurering har utført på vegne av Statkraft i forbindelse med revisjonen av konsesjonsvilkår for Tokke-Vinjereguleringen, utgitt i rapport av 15.12.2018⁵. Endelig er det innhentet uttalelse fra Villreinnemda for Setesdalsområdet som følger som vedlegg 2.

Flom og skred

Skrevet av tiltakshaver.

Ifølge www.skrednett.no er ingen deler av tiltaket utsatt for skred. Imidlertid er Finnebubekken nær E134, og som må krysses med kulvert, markert som aktsomhetsområde for flom. Det vil bli tatt hensyn til dette i planleggingen av kulverten.

Naturmiljø

Tiltaket ligger i sin helhet i tregrensen, og er planlagt etablert innenfor rabbevegetasjon. Dominerende arter i området er rabbesiv, krekling, blåbær, tyttebær, islandslav, gulskinn, gulskjerpe og røsslyng. Både lav- og moseflora virket gjennomført triviell, både på trær og i marka.

Området er omtalt å være veldig steinete og med kollete bjørkeskog, skogen er preget av snøtrykk. Det er ikke registrert eller funnet grunn til avgrensninger av nye naturtyper i området for nye tiltak.

¹ Glover, B., Høberg, P. & Melby, M. W. 2007. OU Tokke. Vesle Kjela kraftverk. Miljøundersøkelser. Miljøfaglig Utredning Rapport 2007:20.

² Solstad, Heidi. Multiconsult. Kartlegging av naturtyper og karplanter. E134 Haukeliseter Hall-Valldalen, Statens vegvesen. 29.09.2017.

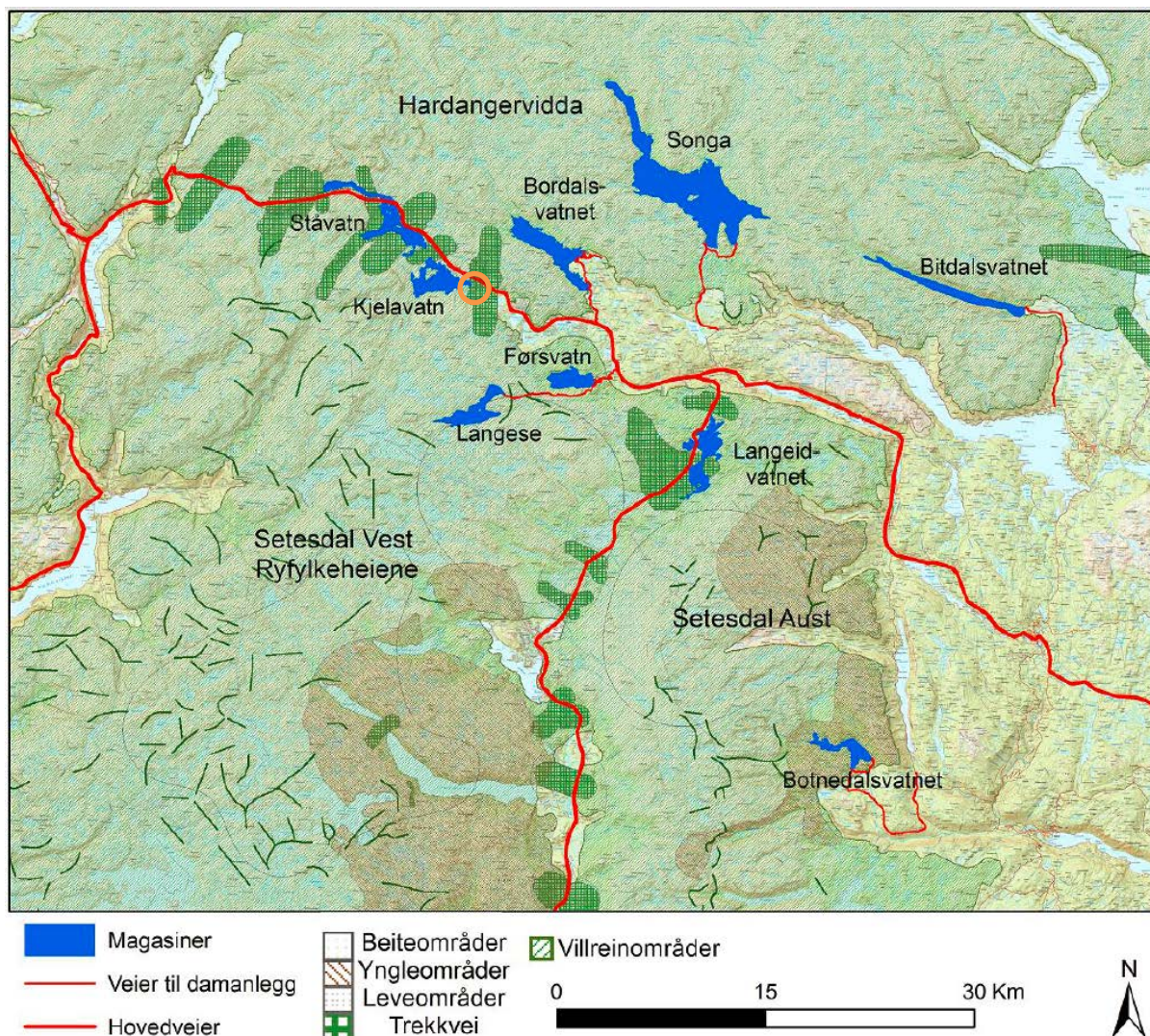
³ Adriansen, Jan. Statens vegvesen. Konsekvensutgreiing, E134 Vågsli - Grostøl, Deltema Kulturminne og kulturmiljø, juni 2007

⁴ Eilertsen, L., & B.B. Hellen 2017. Massedeponi E134 Vågsli-Seljestad i Vinje og Odda kommunar. Konsekvensutgreiing av naturmangfald. Rådgivande Biologer AS, rapport 2462.

⁵ Flydal, K., Eftestøl, S. & Reimers, E. 2018. Villreinutredning til revisjon av konsesjonsvilkår for Tokke-Vinje. Rapportnr: 2015-12-01.

Søk i www.naturbase.no⁶ avdekker at det i området for ny anleggsveg er gjort registreringer av svarttopp (LC) og søterot (LC). Vegtraseen ligger utenfor registreringspunktene, men det antas at artene har en viss utbredelse i området.

Tiltaket ligger i ytterkanten av Setesdalen Ryfylke Villreinområde og Hardangervidda villreinområde. Lenger øst går også grensen mot Setesdal Austhei villreinområde. Grensa mellom villreinområdene følger E134. Tiltaksområdet for ny anleggsveg ligger i den østlige av flere avmerkede trekkorridorer som binder villreinområdene sammen, se figur 3. Disse korridorene har stor betydning for å sikre genetisk utveksling mellom stammene.

Figur 2. Kart over villreinområder og trekkveier. Tiltaksområdet markert med orange sirkel.

Villreinen passerer hoveddalføret øst for Kjelavatn i sommerhalvåret, og over Kjelavatn vinterstid når innsjøen er islagt. Det er flere trekkorridorer for villrein som krysser E134 på strekningen fra Kjelavatn og vestover til Austmannalia i Odda kommune, og passasjen gjennom Dyrskar i vest er regnet som den viktigste. Dyrene trekker nordover mot Hardangervidda om vinteren og returnerer til kalvingsområdene lenger sør utpå vårparten.

⁶ Januar 2019

Villreinnemdas uttalelse og vurdering

Villreinnemda for Setesdalsområdet har uttalt seg om planene i brev av 17.01.2019. Uttalelsen følger som vedlegg 2, et sammendrag er inntatt her.

Villreinnemda mener situasjonen med hytteutbygging, alpinanlegg og regulering av Kjelavatn i dag gjør at området fremstår som et sterkt verdiforringet trekkområde for villrein. Det har likevel blitt registrert rein som har passert over Vågslidtunnelen i de senere år.

Videre mener Villreinnemda at tilgang til vinterbeite nord for E134 er svært viktig for villreinen, da vinterbeite i Setesdal Ryfylke er en minimumsfaktor. Dette gjelder særlig vintre med avgrenset beite på grunn av snøforhold og nedising. Villreinen trekker nordover over E134 tidlig på vinteren og tilbake igjen normalt ut på vinteren.

Villreinnemda uttaler at anleggsperioden bør være så kort som mulig, samt at tiltakshaver unngår anleggsarbeider når villreinen potensielt kan trekke gjennom tiltaksområdet og passere E134. Villreinnemda mener tiltakshaver bør strekke seg langt for minst mulig å forstyrre reinen i perioden desember til mars, inkludert snøbrøyting. Villreinnemda ønsker primært opphold i anleggsdriften i denne perioden, men kan også akseptere effektiv anleggsdrift for å redusere lengden på den samlede anleggsperioden. Videre ønsker Villreinnemda ferdselsrestriksjoner på anleggsvegene i fremtiden.

Tiltakshavers vurdering

Villreinnemda uttalelse er i tråd med konklusjonen til Eilertsen m.fl. (2017)⁷ om at trekk-korridoren øst for Kjelavatn ikke er regnet som den mest brukte, og at de viktigere korridorene ligger lenger vest. Det er likevel observert villrein i nærheten av planområdet, og Statkraft har vurdert hvordan villreinen kan tas hensyn til i anleggsperioden. Statkraft mener at en effektiv anleggsperiode som mulig, vil være den mest skånsomme måten å gjennomføre tiltaket på i forhold til villrein.

Vegtiltakene som omsøkes vil bare skje på barmark sommeren/høsten 2019, om nødvendige tillatelser blir gitt i tide. I utgangspunktet er det lite fleksibilitet i fremdriftsplanen, dvs. at krav om periodevis stans i anleggsarbeidene vil være så kostbart at prosjektet ikke kan gjennomføres lønnsomt. Anleggsperioden vil da også blitt mye lenger enn nødvendig.

Anleggsvegen vil bli benyttet til bygging av Vesle Kjela kraftverk og for kommende damrehabiliteringer. Det er i tiltakshavers interesse å holde anleggsperiodene korte, men det innebærer vinterbrøyting av anleggsveger, enten dagens anleggsveger eller ny anleggsveg benyttes.

Fisk og ferskvannsbibliologi

Ikke relevant.

Landskap

Landskapet i utredningsområdet er representativt for landskapsregionen, men representerer i praksis en ytterkant av regionen og en overgang mot lågfjellet (Landskapsregion 15). Landskapet har særlig opplevelseskvaliteter knyttet til vannstrengen. De omsøkte tiltakene ligger i god avstand fra vannstrengen og ligger i en del av landskapet som i vesentlig grad er preget av kraftanlegg og anleggsveger, Gamle Haukeliveg og E134 med trafikken på denne.

⁷ Eilertsen, L., & B.B. Hellen 2017. Massedeponi E134 Vågslid-Seljestad i Vinje og Odda kommunar. Konsekvensutgreiing av naturmangfald. Rådgivande Biologer AS, rapport 2462.

Nye anleggsveger vil bli nye landskapselementer. I valg av trase og standard er det lagt vekt på at vegene tilpasses terrenget og omgivelsene så godt som mulig. Se figur 4 og 5.

Figur 3. Foto fra Gamle Haukeliveg mot sørøst. Omtrentlig trase for ny anleggsveg i blå farge. E134 til venstre i bildet. Statkrafts anleggsveg til høyre i bildet. Stølen Finnevolden midt i bildet.

Figur 4. Foto fra Gamle Haukeliveg mot sørvest. Omtrentlig trase for ny anleggsveg i blå farge. Statkrafts anleggsveg.

Jordbruk

Det er ikke jordbruksmark innenfor utredningsområdet, som er betegnet som impediment skogboniteringssammenheng. Det meste er grunnlendt mark med flekker av annen jorddekt fastmark. Tiltaket vil ikke ha betydning for jordbruk.

INON

Tiltaket endrer ikke på INON.

Friluftsliv

Skrevet av tiltakshaver.

I turkartet på www.ut.no er det markert en sti som krysser traseen for ny anleggsveg. Stien starter fra E134 nærmere Vågslidtunnelen og følger Finnebubekken mot Finnebu. I anleggsperioden vil støy og anleggstrafikk forstyrre bruken av området. Ny anleggsveg vil ikke hindre videre ferdsel på stien, men turgåere må krysse den nye anleggsvegen. Når ny E134 blir bygget vil det være den, og ikke Statkrafts anleggsveg, som avskjærer stien.

Turgåere og andre friluftsutøvere vil merke økt aktivitet i området i årene fremover. I tillegg til tiltakene omsøkt i denne planen, vil andre aktiviteter være byggingen av Vesle Kjela kraftverk, rehabilitering av Kjeladammen og bygging av ny E134.

Kulturminner

Statens vegvesen har gjennomført egen konsekvensanalyse over temaene kulturminner og kulturmiljø i forbindelse med ny E134, og influensområdet for undersøkelsene dekker om lag halvparten av traseen for ny anleggsveg, se plangrenser i vedlegg 3.

Finnebu er en støl ca. 500 sørøst for traseen for ny anleggsveg. Stølen er registrert i Riksantikvarens karttjeneste www.kulturminnesok.no og er fra etterreformatorisk tid. Kulturminnet er ikke fredet. Finnebu består av til sammen fire bygninger, men lokalitetens geometri har blitt strukket rundt arealet med dyrket mark rundt stølen. Stølen har egen kjøreadkomst fra E134, men også via sti fra nord. Stølen blir ikke berørt av tiltaket.

Det er ikke registrert andre kulturminner på www.kulturminnesok.no i planområdet for ny anleggsveg. Det vurderes likevel at området ved Finnebu har potensiale for nye funn av automatisk fredede kulturminner som spor fra jernproduksjon og bosteder. Vegvesen har derfor vurdert potensialet for nye funn i området ved Finnebu til Middels.

Vestre halvdel av planområdet for ny anleggsveg, samt planområdet for omlegging av eksisterende anleggsveg, inngår ikke i vegvesenets vurdering av kulturminner og kulturmiljø. Vi ber fylkeskommunen i forbindelse med høring av denne planen vurdere behovet for kulturminneundersøkelser i planområdet.

Med vennlig hilsen
for Statkraft Energi AS

Aleksander Derdowski
Prosjektleder

Vedlegg

Vedlegg 1	Brev av 06.02.1019 – Statens vegvesen
Vedlegg 2	Brev av 17.01.2019 – Villreinnemda for Setesdalsområdet
Vedlegg 3	Arealdisponeringsplan og detaljtegning. Ny anleggsveg til Kjela.
Vedlegg 4	Arealdisponeringsplan og detaljtegning. Omlegging av eksisterende anleggsveg.